

УДК 330.3

Ю. М. Яхимець,
аспірант кафедри математики та економіки,
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-5649-1472>

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.19.125

ФОРМУВАННЯ ПРИВАБЛИВОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В СИСТЕМІ ІЄРАРХІЧНИХ РІВНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Yu. Yachymets,
Postgraduate student of the Department of Mathematics and Economics,
Ivan Franko State Pedagogical University of Drohobyt'sk

FORMATION OF AN ATTRACTIVE INVESTMENT CLIMATE IN THE SYSTEM OF HIERARCHICAL LEVELS OF THE NATIONAL ECONOMY

У статті досліджується умови, фактори та напрямки формування сприятливого інвестиційного клімату в системі ієрархічних рівнів національної економіки. Зазначено, що інвестиційний клімат як комплексне економіко-політичне явище, формується під впливом значної кількості факторів, котрі піддаються адекватній кількісній оцінці та порівняльному аналізу, що ідентифікує інвестиційну привабливість економіки як держави, так і регіону. Показано, що фактори, котрі впливають на інвестиційний клімат поділяються на об'єктивні: природно-кліматичні умови, оснащеність енергосировинними ресурсами, географічне місцезнаходження, демографічна ситуація та суб'єктивні, що пов'язані з управлінською діяльністю. Підкреслено, що метою оцінки інвестиційного клімату застосовуються вихідні параметри країни - приплив і відтік капіталу, рівень інфляції і відсоткові ставки, частка заощаджень у ВВП, а також вхідні параметри, визначальні значення яких і характеризують потенціал з освоєння інвестицій та ризику їхньої реалізації. Акцентовано увагу на тому, що формування привабливого інвестиційного клімату в системі ієрархічних рівнів господарювання "підприємство (фірма) — регіон — країна (національна економіка)" розглядається як одна з найважливіших умов, котра сприяє переходу до переважно інноваційного розвитку, і тим самим формує національну безпеку країни. Виокремлено фактори, котрі формують інвестиційний клімат та по-перше, по-різному проявляються на ієрархічних рівнях господарювання, а по-друге, зумовлюють вид, характер та рівень ризиків інвестування. Підтверджено, що пріоритетним завданням соціально-економічного розвитку країни є формування сприятливого інвестиційного клімату та підвищення інвестиційної привабливості регіонів. яка складається із двох характеристик: інвестиційного ризику та інвестиційного потенціалу. Доведено, що одним із факторів, котрий сприятливо впливає на інвестиційний клімат, є надання гарантій іноземним інвесторам щодо захисту капіталу, який вкладається в національну економіку через вдосконалення та розвиток правової бази інвестиційного клімату, котра функціонує в Україні.

The article examines the conditions, factors and directions for the formation of a favorable investment climate in the system of hierarchical levels of the national economy. It is noted that the investment climate as a complex economic and political phenomenon is formed under the influence of a significant number of factors that are amenable to adequate quantitative assessment and comparative analysis, which identifies the investment attractiveness of the economy of both the state and the region. It is shown that the factors that influence the investment climate are divided into objective: natural and climatic conditions, equipment with raw energy resources, geographical location, demographic situation, and subjective factors related to management activities. For the purpose of assessment, the initial parameters of the country's investment climate are used — inflow and outflow of capital, the inflation rate and interest rates, the share of savings in GDP, as well as input parameters, the determining values of which characterize the potential for development of investments and the risk of their implementation. Attention is focused on the fact that the formation of an attractive investment climate in the system of hierarchical levels of management "enterprise (firm) — region — country (national economy)" is considered as one of the most important conditions that contributes to the transition to predominantly innovative development, and thereby forms national security countries. The factors that shape the investment climate are singled out and, firstly, are manifested in different ways at the hierarchical levels of management, and secondly, determine the type, nature and level of investment risks. It has been confirmed that the priority task of the socio-economic development of the country is the formation of a favorable investment climate and increasing the investment attractiveness of the regions. which consists of two characteristics: investment risk and investment

potential. It has been proven that one of the factors that has a favorable effect on the investment climate is the provision of guarantees to foreign investors regarding the protection of capital invested in the national economy through the improvement and development of the legal framework of the investment climate operating in Ukraine.

Ключові слова: інвестиційний клімат, ієрархічні рівні управління, національна економіка, інвестиційний потенціал, інвестиційні ризики, інвестиційні гарантії.

Key words: investment climate, hierarchical levels of management, national economy, investment potential, investment risks, investment guarantees.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Всебічна модернізація вітчизняної економіки з урахуванням інноваційного розвитку об'єктивно потребує сприятливого інвестиційного клімату, що зумовлює розробку конкретних заходів щодо реформування інвестиційної політики з метою формування сприятливого інвестиційного клімату та, зрештою, створення умов для забезпечення сталого економічного розвитку країни та її економічної безпеки. Інвестиційна діяльність важлива на усіх рівнях, розпочинаючи з діяльності підприємств, регіонів, та національної економіки загалом. На державному рівні продумана інвестиційна політика забезпечує зростання національного виробництва та добробуту, стабільність та стійкість розвитку регіонів. На мікрорівні від інвестицій залежать активність у підприємницькій сфері, ефективність діяльності компаній та фірм у довгостроковій перспективі, а також забезпечення високих темпів їхнього розвитку та підвищення конкурентоспроможності [1]. На готовність інвестора здійснити вкладення впливають інвестиційна привабливість як об'єкта інвестування, так і умови інвестування. Найчастіше інвестори оцінюють не інвестиційну привабливість, а інвестиційний клімат, причому ці два поняття не завжди розмежовуються. Тому розробка адекватних методів виявлення та оцінки факторів, що зумовлюють характер інвестиційного клімату і обґрунтування напрямів підвищення його привабливості — це одна з найважливіших проблем інвестування, без вирішення якої важко розраховувати на інноваційне оновлення національної економіки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Вивченням проблем формування сприятливого інвестиційного клімату у різних соціально-економічних системах займаються відомі зарубіжні фахівці, підтвердженням чого слугують їхні наукові праці — М. Абішова [8], М. Адібі [9], С. Амеvu [11], К. Бертрама [12], Т. Беслі [10], В. Босетті [12], С. Буша [12], Х. де Бура [12], С. Гебрезгабер [11], Дж. Депре [12], Т. Кайзоджі [14], К. Ли [9], Д. Макколлума [12], Х. Мюллера [10], А. Тарона [11], Н. Трунга [14], В. Чжоу [12].

Вагомий внесок у дослідження напрямків підвищення привабливого інвестиційного клімату в системі ієрархічних рівнів національної економіки зробили такі українські науковці як, В. Білань [1], М. Вакуліч [15], Е. Гавловська [1], В. Гарбузюк [1], Д. Дацишин [4], В. Дериховська [6], Л. Зайцева [3], О. Копил [2], П. Коренюк [2], Л. Костирко [3], Р. Лизут [15], І. Приходько [4], Т. Ріпа [5], О. Середя [3], К. Сєребряк [3], С. Степури-

ка [6], Т. Товт [7], І. Шовкун [13]. Незважаючи на значний обсяг проведених у цьому напрямі досліджень, слід визнати, що питання діагностики та формування привабливого інвестиційного клімату вивчені недостатньо.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

У більшості публікацій зарубіжних та українських дослідників приводяться різнопланові характеристики інвестиційного клімату на різних рівнях управління економікою. Складність дослідження особливостей формування сприятливого інвестиційного клімату будь-якої країни, зумовлена надзвичайним динамізмом економічної ситуації, котра постійно змінюється та потребує ґрунтовного аналізу. Тому необхідно дослідити умови залучення інвестицій для структурної перебудови економіки, запровадження інноваційних розробок та швидкого економічного зростання держави.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є дослідження умов, факторів та напрямків формування сприятливого інвестиційного клімату в системі ієрархічних рівнів господарювання.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Традиційно під інвестиційним кліматом розуміється сукупність економічних, соціальних, політичних, правових факторів, що забезпечують привабливість вкладень у ту чи іншу сферу економіки, регіону, держави. Інвестиційний клімат також розглядається як сукупність політичних, соціально-культурних, фінансово-економічних та правових умов, що склалися в будь-якій країні чи регіоні, що визначають якість інфраструктури, ефективність інвестування та ступінь можливих ризиків при вкладенні капіталу. За такого підходу характеристика інвестиційного клімату здійснюється через його двох складових: оцінки чинників, які залучають інвестиції у регіон та оцінки ризиків інвестування. Іншими словами, баланс інвестиційної привабливості та інвестиційного ризику визначає інвестиційний клімат у тому чи іншому регіоні, країні та окремих суб'єктах, тобто-це система орієнтирів та цінностей привабливих для інвестора. Основою інвестиційної привабливості є ефективність вкладень, оскільки інвестиції насамперед прямують у ті регіони, де вони забезпечують найбільшу віддачу інвесторам [7, с. 506].

Інвестиційний клімат як комплексне економіко-політичне явище, формується під впливом значної кількості факторів, котрі піддаються адекватній кількісній оцінці та порівняльному аналізу, що ідентифікує інвес-

тиційну привабливість економіки як держави, так і регіону. Оцінка інвестиційного клімату коливається у межах від сприятливого до несприятливого. Сприятливим вважається клімат, котрий допомагає активній діяльності інвесторів та стимулює приплив капіталу [13, с. 92]. Несприятливий клімат підвищує ризик для інвесторів, що призводить до відпливу капіталу та уповільнення інвестиційної діяльності. Фактори, що впливають на інвестиційний клімат поділяються на об'єктивні (природно-кліматичні умови, оснащеність енергосировинними ресурсами, географічне місцезнаходження, демографічна ситуація тощо) та суб'єктивні (пов'язані з управлінською діяльністю) [5, с. 66].

Зазвичай, з метою оцінки застосовуються вихідні параметри інвестиційного клімату країни (приплив і відтік капіталу, рівень інфляції і відсоткові ставки, частка заощаджень у ВВП), а також вхідні параметри, визначальні значення яких і характеризують потенціал з освоєння інвестицій та ризику їхньої реалізації. До них відносяться [3, с. 99]:

- природні ресурси та стан економіки;
- якість робочої сили;
- рівень розвитку та доступність об'єктів інфраструктури;
- політична стабільність та передбачуваність;
- макроекономічна стабільність;
- якість державного управління;
- регулювання економічного життя;
- рівень дотримання законності та правопорядку;
- захист прав власності;
- якість податкової системи та рівень податкового тягаря;
- якість банківської системи, доступність кредитування;
- відкритість економіки;
- адміністративні, технічні, інформаційні та інші бар'єри виходу на ринок;
- рівень монополізму економіки.

Формування привабливого інвестиційного клімату в системі ієрархічних рівнів господарювання "підприємство (фірма) — регіон — країна (національна економіка)" розглядається як одна з найважливіших умов, котра сприяє переходу до переважно інноваційного розвитку, і тим самим формує національну безпеку країни. Основою у вирішенні зазначеної проблеми є дослідження факторів, котрі формують інвестиційний клімат, сприяють або перешкоджають залученню інвестицій, покращуючи чи погіршуючи тим самим інвестиційну привабливість різних рівнів господарювання. Друга сторона проблеми — це адекватність методів оцінки ризиків інвестування, зумовлених характером інвестиційного клімату підприємств, регіону та країни [2, с. 58].

Фактори, що формують інвестиційний клімат, по-перше, по-різному проявляються на ієрархічних рівнях господарювання, а по-друге, зумовлюють вид, характер та рівень ризиків інвестування. Тому необхідно ґрунтовно розглянути зазначені взаємозв'язки у системі "чинники — рівні — ризики" та проаналізувати фактори, що формують інвестиційний клімат [14, с. 4401]. Саме тому, по-перше, всі групи факторів, які так чи інакше визначають у своєму взаємозв'язку інвестиційну привабливість, поділяються на чотири групи за їхніми

суттєвими ознаками: економічні, адміністративно-правові, ресурсно-технічні та соціально-екологічні. По-друге, прослідковується прояв цих груп чинників різних рівнів господарської ієрархії, у межах яких формується інвестиційний клімат, тобто. у системі "підприємство — регіон — країна (національна економіка)" [15, с. 61].

Ефективне функціонування промислових підприємств і забезпечення конкурентоспроможної позиції на ринку значною мірою визначаються здійснюваною ними інвестиційною політикою. Підприємство як самостійний суб'єкт реалізує свою діяльність в умовах взаємодії з економічними системами країн і регіонів. При розробці інвестиційної політики воно має враховувати характеристики інвестиційного клімату цього середовища, що представляє сукупність економічних, політичних, господарських та інших факторів, котрі визначають рівень ризику інвестиційних вкладень та можливість їх ефективного використання. Оцінки інвестиційного клімату підприємства, галузі та регіону його діяльності можуть не співпадати. Власники та керівництво підприємства при виборі варіантів його розвитку зацікавлені у формуванні інвестиційного клімату підприємства, привабливого для зовнішніх інвесторів. Оцінка інвестиційного клімату підприємства, що враховує комплексно всі умови його функціонування в системах зовнішнього та внутрішнього середовища, є передумовою його можливої інвестиційної привабливості [9, с. 223]. Природа чинників довкілля та частини чинників внутрішнього середовища різні і формування порівняльних кількісних оцінок інколи нераціональне. Тому такі фактори повинні оцінюватись показниками, що мають одне з двох значень: "прийнятно" чи "неприйнятно". Інша частина факторів внутрішнього середовища має економічну природу та характеризується системою економічних показників. Кількість та склад показників зовнішнього та внутрішнього середовища повинні бути такими, щоб задовольняти усі суттєві інтереси інвестора [8, с. 10].

Пріоритетним завданням соціально-економічного розвитку країни є формування сприятливого інвестиційного клімату та підвищення інвестиційної привабливості регіонів. яка складається із двох характеристик: інвестиційного ризику та інвестиційного потенціалу. Зупинимось на деяких методологічних підходах до оцінки змін інвестиційного клімату та результатів експертних оцінок за допомогою встановлення рівня інвестиційного ризику та інвестиційного потенціалу вітчизняних регіонів [6, с. 591]. Величина інвестиційного ризику показує ймовірність втрати інвестицій і доходу від них. Інвестиційний потенціал враховує основні макроекономічні характеристики, такі як насиченість території факторами виробництва, споживчий попит населення тощо. Основними складовими інвестиційних ризиків слід вважати [11, с. 227]:

- високий рівень криміналізації економіки;
- слабку захищеність прав власності;
- недовіра інвесторів до вітчизняної судової системи;
- низький рівень корпоративного управління;
- недостатню прозорість діяльності компаній та нерозвиненість банківського сектора.

Досягнення поставлених стратегічних цілей у вигляді забезпечення своєчасності прийняття оперативних

Таблиця 1. Оцінка інвестиційного клімату в Україні у 2020 році

Структурні елементи інвестиційного клімату	Рівень оцінювання
Сприятливість інвестиційного середовища	Добрий
Політичне середовище	Середній
Соціальне середовище	Добрий
Економічне середовище	Добрий
Інфраструктурне середовище	Добрий
Правове та регуляторне середовище	Середній
Ефективність інвестиційного середовища	Добрий
Легкість ведення бізнесу	Чудовий
Ринок продукції	Середній
Ринок праці	Добрий
Фінансова система	Слабкий

Джерело: сформовано на основі [9; 15].

рішень щодо формування дієвого механізму соціально-економічного управління інвестиційним кліматом на регіональному рівні стає визначальним чинником зростання конкурентоспроможності суб'єкта національної економіки. На сьогодні процес децентралізації у нашій країні має сприяти створення державою таких умов, які забезпечуватимуть активізацію міжрегіонального співробітництва, розвиток інтеграційних процесів, підвищення інвестиційної активності окремих суб'єктів господарювання при посиленні інвестиційної привабливості підприємств, інвестиції, які дозволять підвищити соціально-економічні показники не тільки окремо взятої організаційно-правової структури, галузі економіки, але й національної економіки країни загалом [9, с. 228]. Сучасними напрямками вдосконалення процесу формування інвестиційного клімату у регіоні є: єдність керуючого органу; спрямованість дій суб'єкта управління для досягнення конкретних цілей; інформування потенційних інвесторів; цілеспрямованість розподілу ресурсів; комплексність процесу керування; єдність перспективного та поточного планування; узгодженість нормативно-правових актів різних рівнів; науково-обґрунтована розробка положень інвестиційної політики; облік напрямку розвитку галузевої структури економіки регіону; матеріальне та моральне стимулювання учасників інвестиційного процесу; гнучкість організаційної структури управління; контроль ефективності інвестиційної політики; перспективність; структурна рівновага; соціально-економічна значимість [4, с. 25].

Інвестиційний клімат країни є найважливішим чинником залучення зовнішніх інвестицій. Так, на думку експертів ООН, "щоб залучити прями іноземні інвестиції (ПІІ), багатьом країнам передусім потрібно створити про себе уявлення як про сприятливе місце для реалізації інвестиційних проектів, тобто, образно кажучи, позначити себе на умовній карті світу, якою користуються міжнародні інвестори" [12, с. 591]. Інвестиційний клімат представляє собою набір факторів, специфічних для цієї країни та визначальних можливостей та стимулів фірм до розширення масштабів діяльності на основі здійснення продуктивних інвестицій, створення робочих місць, активної участі у глобальній конкуренції. Інвестиційний клімат країни визначається широким комплексом факторів, включаючи соціально-політичну стабільність, економічне становище, ідеологію, культуру та інші аспекти, які оцінює інвестор, ухвалюючи рішення про капіталовкладення (Табл. 1).

Несприятливий інвестиційний клімат країни насамперед пов'язаний з недостатньою опрацьованістю пра-

вової бази захисту прав і законних інтересів інвесторів. Високі ризики в інвестиційній сфері передовсім зумовлені низькою теоретичною розробкою цього питання, особливо щодо вивчення специфіки регіональних інвестиційних ризиків та впливу регіональних факторів на якість інвестиційного середовища в регіоні [10, с. 622]. Друга причина — відсутність кредитних ресурсів, пов'язана з високою вартістю обслуговування кредиту. Ця проблема виявилася ще в період світової фінансової кризи 2007-2008 рр., коли багато вітчизняних організацій опинилися на межі банкрутства через велику кредиторську заборгованість перед західними банківськими структурами та організаціями. При цьому така величезна заборгованість сформувалася через те, що західні кредитні організації видавали кошти за низькими відсотками, на відміну від вітчизняних банків. Третім фактором, що негативно впливає на розвиток інвестиційної сфери, є низький рівень розвитку інфраструктури. Низька розвиненість інфраструктури, за винятком великих міст, створює проблеми при реалізації багатьох інвестиційних проектів, що зрештою збільшує загальні витрати та підвищує рівень ризику [1, с. 129].

Одним із факторів, що сприятливо впливають на інвестиційний клімат, є надання гарантій іноземним інвесторам. тобто захист капіталу, що вкладається в економіку держави. Наступним чинником є вдосконалення та розвитку правової бази інвестиційного клімату, що діє в Україні. Щоб поліпшити інвестиційні умови в державі, необхідно залучити більшу кількість іноземних інвестицій. Відтак, державним органам, котрі проводять інвестиційну політику, необхідно надавати інвесторам достатньо гарантій, згідно з якими вони в неоптимальних умовах зможуть отримати власну вигоду. Також слід виконати завдання державного регулювання цінової політики природних монополій, адже країна не повинна допускати різкого стрибка цін на продукцію, а також послуги, що надаються природними монополіями.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отже, необхідність інноваційного розвитку національної економіки визначає доцільність раціонального використання інвестиційних ресурсів країни загалом на усіх рівнях управління: національному, регіональному та на рівні підприємств, що вимагає розробки та реалізації комплексу керуючих впливів щодо вдосконалення механізму формування інвестиційного клімату та створення тим самим необхідних умов для прискореного інноваційного розвитку організаційно-правових структур. Раціоналізація усіх рівнів управління комплексом заходів, вкладених у формування сприятливого інвестиційного клімату, дозволить повною мірою використовувати накопичений раніше інвестиційний потенціал господарського комплексу країни, створить необхідні передумови прискореного соціально-економічного зростання, як у короткостроковій, довгостроковій так і стратегічній перспективах.

Література:

1. Гавловська Н. І., Гарбузюк В. В., Білань В. Ю. Основні тенденції формування інвестиційного клімату з позиції впливу на економічну безпеку держави. Вісник

Хмельницького національного університету. Серія — Економічні науки. № 6. 2021, Том 1. С. 127—131.

2. Коренюк П., Копил О. Концептуальні підходи та методи визначення інвестиційної привабливості національної економіки. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Вип. 2. 2018. С. 56—62.

3. Костирко Л., Сєребряк К., Середа О., Зайцева Л. Інвестиційна привабливість України як домінанта залучення прямих іноземних інвестицій з європейського простору: аналіз, оцінка. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. № 2 (43). 2022. С. 95—106.

4. Приходько І.В., Дацишин Д.Н. Інвестиційний клімат України в контексті зовнішньоекономічної діяльності. *Інфраструктура ринку*. Вип. 49. 2020. С. 23—27.

5. Ріпа Т.В. Напрями підвищення інвестиційної привабливості України на світовій арені. *Причорноморські економічні студії*. Випуск 66. 2021. С. 63—68.

6. Степурина С.О., Дериховська В.І. Модель інтегрального статистичного оцінювання інвестиційної привабливості регіонів України. *Інфраструктура ринку*. Вип. 30. 2019. С. 588—598.

7. Товт Т.Й. Формування сприятливого інвестиційного клімату регіону. *Придніпровська академія будівництва та архітектури*. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. Випуск 6 (23) 2019. С. 505—510.

8. Abishov Muxammed. Ways to create a favorable investment environment and increase investment attraction. *American Journal of Economics and Business Management*. №. 4. 2021. С. 7—12.

9. Adibi, Mahyar & Lee, Keun 2022. "Linking Innovation Systems, International Integration, and Investment Climate to Firm Productivity in Developing Countries: Working Paper Series. Volume 144, pp. 223—232.

10. Besley T, Mueller H (2017) Institutions, Volatility, and Investment. *Journal of the European Economic Association*, 16(3): 604—649.

11. Gebrezgabher, Solomie., Taron, Avinandan., Amewu, Sena. Investment climate indicators for waste reuse enterprises in developing countries: Application of analytical hierarchy process and goal programming model. *Resources, Conservation & Recycling*. № 144. 2019, pp. 223—232.

12. McCollum D.L, Zhou W, Bertram C, de Boer H-S, Bosetti V, Busch S, Despres J. (2018) Energy Investment Needs for Fulfilling the Paris Agreement and Achieving the Sustainable Development Goals. *Nature Energy* 3 (7), pp. 589—599.

13. Shovkun, Inna (2019). Investment climate as a factor of industrial development in Ukraine. In: *Economy and forecasting* (4), pp. 67—100.

14. Trung, N.B.; Kaizoji, T. Investment climate and firm productivity: An application to Vietnamese manufacturing firms. *Appl. Econ*. 49, 2017, pp. 4394—4409.

15. Vakulich M., Lizut R. Basic components of the investment climate formation of the Ukrainian economy in modern conditions of globalization transformations. *Economics and law review*. Volume 1, 2021, pp. 56—65.

References:

1. Havlovska, N. I. Garbuzyuk, V. V. and Bilan, V. Yu. (2021), "The main trends in the formation of the investment

climate from the standpoint of influence on the economic security of the state", *Bulletin of the Khmelnytskyi National University. Series — Economic Sciences*, vol. 6, pp. 127—131

2. Korenyuk, P. and Kopil, O. (2018), "Conceptual approaches and methods of determining the investment attractiveness of the national economy", *Economic journal of Lesya Ukrainka East European National University*, vol. 2, pp. 56—62.

3. Kostyrko, L. Serebryak, K. Sereda, O. and Zaytseva, L. (2022), "Investment attractiveness of Ukraine as a dominant attraction of foreign direct investments from the European space: analysis, assessment", *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, vol. 2, pp. 95—106.

4. Prykhodko, I.V. and Dacyshyn, D.N. (2020), "Investment climate of Ukraine in the context of foreign economic activity", *Market infrastructure*, vol. 49, pp. 23—27.

5. Ripa, T.V. (2021), "Directions for increasing the investment attractiveness of Ukraine on the world stage", *Black Sea Economic Studies*. vol. 66, pp. 63—68.

6. Stepurina, S.O. and Derikhovska, V.I. (2019), "Model of integrated statistical assessment of investment attractiveness of regions of Ukraine", *Market infrastructure*, vol. 30, pp. 588—598.

7. Tovt, T.Y. (2019), "Formation of a favorable investment climate in the region. Dnieper Academy of Construction and Architecture", *Eastern Europe: economy, business and management*, vol. 6, pp. 505—510.

8. Abishov, M. (2021), "Ways to create a favorable investment environment and increase investment attraction", *American Journal of Economics and Business Management*. vol. 6, pp. 7—12.

9. Adibi, M. and Lee, K. (2022), "Linking Innovation Systems, International Integration, and Investment Climate to Firm Productivity in Developing Countries", *Working Paper Series*, vol. 144, pp. 223—232.

10. Besley, T. and Mueller, H. (2017), "Institutions, Volatility, and Investment", *Journal of the European Economic Association*, vol. 16, pp 604—649.

11. Gebrezgabher, S. Taron, A. and Amewu, S. (2019), "Investment climate indicators for waste reuse enterprises in developing countries: Application of analytical hierarchy process and goal programming model", *Resources, Conservation & Recycling*, vol. 144, pp. 223—232.

12. McCollum, D.L. Zhou, W. Bertram, C. de Boer, H-S. Bosetti, V. Busch, S. and Despres, J. (2018), "Energy Investment Needs for Fulfilling the Paris Agreement and Achieving the Sustainable Development Goals", *Nature Energy*, vol. 144, pp. 589—599.

13. Shovkun, I. (2019), "Investment climate as a factor of industrial development in Ukraine", *Economy and forecasting*, vol. 4, pp. 67—100.

14. Trung, N.B. and Kaizoji, T. (2017), "Investment climate and firm productivity: An application to Vietnamese manufacturing firms", *Appl. Econ*, 49, vol. 49, pp. 4394—4409.

15. Vakulich, M. and Lizut, R. (2021), "Basic components of the investment climate formation of the Ukrainian economy in modern conditions of globalization transformations", *Economics and law review*, vol. 1, pp. 56—65.
Стаття надійшла до редакції 24.09.2023 р.